

Personlighederne, idet Videnskaben forvandler sine Tjenere til sine Dyrkere, saa at der ikke behøves Incitamentet udefra, ingen Støtte, for at Underviisningen skal fremmes; men, gaae vi ned ad, gaae vi til Underviisningen i de lavere Skoler, i Almueskolerne, da kommer det særdeles meget an paa Lærereens Personlighed; der stiller man ikke saa store Krav til deres videnskabelige Udvikling, fordrer ikke saa mange Kundskaber, men man fordrer en Mand, som i Børnenes Kredss er istand til alene ved sin Nærværelse at tilveiebringe Opmærksomhed, Taushed, Orden og Alt, hvad der hører til; og, formaaer han dette, da veed jeg intetsteds i Verden at have seet Exempel paa en saa smul, en saa uindskrænket Beherskelse og Herredømme som en Skole, hvori der staaer en dygtig Skolelærer, som med saa Ord er istand til at bemægtige sig alle de smaa Tilhørere's Mand, sætte deres Tanker i Bevægelse, løse deres Tungebaand, og som blot ved en Nuancering i sin Stemme strax er istand til i den hele Kredss at fremkalde en Nuancering i Udtrykket af, hvad de sige. Dette beroer især paa Personligheden, og jo flere ydre Banstigheder af den ringeste Art der stille sig i Veien for Underviisningens Fremme i Skolerne paa Landet, jo mere en Lærer i en saadan Skole har at kæmpe imod, ikke blot Børnenes Genfald, men Forældrenes Forsømmelighed og den hele flette Maade, hvorpaa Opdragelsen foregaaer, desto mere er det nødvendigt for ham at bruge hele sin Villie, hele sin Energi, for at komme i Besiddelse af det Herredømme, som skal stfke ham, at hans Underviisning ikke bliver uden Frugter.

Børnene skulle i Almueskolerne ikke lære Meget, men de skulle lære tilgavn; de skulle lære at læse, at skrive og at regne, de skulle lære Religion, noget Geographi og lidt Fædrelandshistorie, og Pigerne skulle desuden lære lidt Haandgjerning, men med Hensyn til Haandgjerning er der jo allerede Bestemmelser fastsatte i Frdn. af 29de Juli 1814. Lad os tage hvert af disse Underviisningsfag for sig, og lad os da først tage Religion. Ja, var der Spørgsmaal om Gudsfrugtigheds-Ovelse, om praktisk Christendom, som man siger, om Indøvelse i Christendom, om Inderliggjørelsen af

de christelige Lærdomme, da troer jeg, at vi, det stærkere Kjønn, ikke kunde have Glæde af at gaae lidt i Skole hos det svagere Kjønn, hos Qvinderne; thi det er Qvindens Natur og Fortrin, at have en levende, naturlig og dyb Følelse, som let sættes i Bevægelse; hun kan derfor lettere tillegne sig, hvad hun hører, faaledes, at det gaaer over i hendes indre Væsen, og ikke bliver staaende udenfor hende som blot Lærdomme, som Doctrin, — hun er ikke doctrinair. Men er dette hendes Styrke og hendes Fortrin, saa kommer ogsaa hendes Svagheit der tilfhyne, thi Christendommen skal ikke blot være en Inderliggjørelse, den skal ikke tabe sig i det Dunkle og Skjulte i Menneskets Indre, i dunkle Følelser, Anelser og Længsler, den skal ikke blive til Sentimentalitet, til Pietisteri. Den Mand, der har bragt Christendommen frem, har lært de Christne fra Først af at tydeliggjøre sig, hvad der lever i deres Indre, og ikke blot for Verden aadenbart at bejende deres Tro, men ogsaa at gjøre den klar for sig selv og forsvare deres Troes Indhold mod Forstandens Indvendinger; og, naar Christendommen vilde virke i den Retning, henimod Tydeliggjørelse, da valgte den til sine Redskaber fra første Færd af Mænd, den valgte først Herrens Apostle, den udsaa senere i Reformatorerne sine Redskaber blandt Mændene. Nu skulle vi vel hverken være Apostle eller Reformatorer, men skal der komme Mand og Kraft og Liv ind i den Form af den sande Lære, som er os overantvordet af vore Fædre og skal gaae i Arv til kommende Slægter, skal den ikke blot være Noget, som staaer i en Bog, men Noget, der er gaaet over i Livet, saa tør vi ikke shyde den tilfhyde og sige: Det er Qvinderværk og Fruentimmerarbeide, lad os være frie for det, vi have vigtigere Ting at tage vare. Mændene maae føle, at der er et Kald for dem i Religionens og Christendommens Tjeneste.

Det har oftere været Tilfældet, medens jeg var Præst og læste med Confirmander, at der blandt dem fandtes unge Piger, der hørte til Familier, der havde Naad og Lyft til at holde duelige Lærereinder, som underviste deres Elever i Alt, og som ogsaa læste Religion med dem; jeg havde al Grund til at være fornøjet med